

YouTube i Russland – en nøkkelarena for politisk kamp

Darya Aspøy

Hovedpunkter

- Sammenlignet med tradisjonelle medier er YouTube en av få gjenværende plattformer hvor det fortsatt er ytringsfrihet i Russland. I motsetning til andre internasjonale medieselskap, og på tross av flere advarsler fra russiske myndigheter, er YouTube fortsatt åpen i landet.
- Etter 24. februar 2022 har innholdet på den russiske YouTube-arenaen foretatt en drastisk dreining mot tematikken rundt Russlands invasjon av Ukraina.
- Sentrale russiske YouTube-kanaler produserer nå både regimekritisk og regimevennlig innhold om krigen, noe som gir plattformen en nøkkelrolle hva gjelder politisk kommunikasjon overfor russisk-språklige mottakere, både i og utenfor Russland.
- Det russiske regimet må i økende grad tilpasse seg det opposisjonelle terrenget på YouTube, og bruker nå både myke og harde tiltak for å redusere omfanget av regimekritisk innhold.

Sammenlignet med tradisjonelle og sosiale medier har YouTube i en periode representert en oase for banebrytende og fri journalistikk i Russland. I kjølvannet av ytringsfrihetens fravær i statlige medier, har YouTube de siste fem årene i økende grad fungert som et reelt alternativ til etablerte massemedier i landet.¹ Dette illustreres for eksempel av at innholdet på ledende YouTube kanaler i Russland har økt, samt at sen-

trale meningsbærere har forlatt tradisjonelle medier og sensur til fordel for YouTube og ytringsfrihet. Sentrale stemmer i russisk offentlighet har i denne perioden jevnlig brukt plattformen til å spre opposisjonelt og alternativt innhold til landets innbyggere.

Parallelt med denne utviklingen ble den statlige diskursen mer fremtredende på YouTube. Dette er først og fremst synlig ved de statlige

tv-kanalers tilstedeværelse på plattformen, men også ved at populære og tilsynelatende uavhengige bloggere i økende omfang har produsert regimevennlig innhold i sine videoer.

Etter 24. februar 2022 har YouTube dessuten blitt en av viktigste plattformer for formidlingen av krigen i Ukraina. Innholdet på de mest populære russiske YouTube kanaler har foretatt en drastisk dreining mot tematikken rundt krigen. Denne utgaven av IFS Insights tar for seg nylige endringer på russisk YouTube, og argumenter for at de i stor grad må betraktes i lys av krigføringen.

RUSSLANDS MEDIELANDSKAP

Realitetene i den russiske mediestrukturen de siste tjue årene er godt belyst empirisk, og kan kortfattet oppsummeres som en svekkelse av ytringsfriheten. Regimet kontrollerer store deler av informasjonsflyten, enten i form av direkte statlig eierskap i mediene, eller eierskap av regimene nære forretningsstrukturer. Selv om den russiske grunnloven eksplisitt forbyr sensur, har praksisen vært dominert av både sensur ovenfra og selvsensur fra journalister.² Likevel har flere uavhengige medier forsøkt å utfordre regimets spilleregler og fortsatt å levere kritisk journalistikk. Disse få gjenværende aktørene har blitt møtt med fysiske trusler, rettslige forfølgelser, lover om ekstremisme, samt stempeling som utenlandske agenter og uønskede organisasjoner.

Menneskerettighetsorganisasjonen Agora har påpekt at vestlig eide teknologiselskap har hatt mulighet til å holde stand mot politisk sensur og blokkeringer initiert av russiske reguleringsorganer. Sosiale medier som er datterselskaper av de internasjonale konglomeratene, som eksempelvis Facebook, YouTube og Instagram, har bidratt til å spre et alternativt nyhetsbilde i landet.³

Men med Russlands fullskala invasjon av Ukraina 24. februar har sensuren av russisk offentlighet nådd stadig nye høyder. Flere lovendringer som forbyr negativ omtale av «spesialoperasjonen» ble vedtatt, og forbyr samtidig all rapportering fra krigen som ikke samsvarer med den offisielle statlige diskursen. Brudd på denne loven har en strafferamme på 15 års fengsel. Disse lovendringene førte til at de få gjenværende uavhengige og utenlandske mediene og teknologiselskap enten har blitt stengt av det

statlige medietilsynet *Roskomnadzor* eller selv valgt å legge ned av frykt for juridiske forfølgelser. Roskomnadzors blokkeringer innebærer at internettbrukere innenfor Russlands grenser ikke får åpnet nettsider og applikasjoner, og viser at den russiske staten tyr til stadig økende sensurering av potensielt opposisjonelt innhold.

På tross av denne drakoniske forfølgelsen av uavhengig journalistikk og alminnelig ytringsfrihet, fortsetter enkelte medier å produsere regimekritisk innhold av høy kvalitet til Russlands innbyggere. Selv om all opposisjonell virksomhet blir kraftig slått ned på, er det ikke ensbetydende med at regimekritisk diskurs er helt borte fra Russlands offentlighet. Dette skjer enten ved at medier forsøker å omgå myndighetens blokkeringer ved hjelp av at innholdet sendes direkte til lesernes mail, eller at innholdet publiseres på alternative kanaler, som for eksempel applikasjonen Telegram. I tillegg kan russiske internettbrukere omgå Roskomnadzors blokkeringer ved hjelp av VPN-tjenester. Hele 23 % av alle russiske internettbrukere i aldersspennet 25-39 år benytter seg av slike tjenester.⁴ I tillegg er en av arenaene der det fortsatt foregår fri debatt videodelingstjenesten YouTube, som foreløpig opererer uhindret i landet. Dette tyder på at et alternativt nyhetsbilde fortsatt er tilgjengelig for borgere som finner veien forbi forhindringene.

YOUTUBE I RUSSLAND

Grunnideen bak YouTube er muligheten for utveksling av videoinnhold mellom vanlige brukere. YouTubes desentraliserte struktur innebærer at stemmer som ellers ikke har tilgang til konvensjonelle medier, her får tilgang til å ytre sine meninger. I tillegg er tjenestens format attraktivt og lett tilgjengelig for mottakeren.

YouTube har et enormt nedslagsfelt i Russland og brukes i dag aktivt til politisk kommunikasjon både fra regimet og opposisjonelle. Men mens sosiale medier som Facebook og Twitter av forskere blir ansett som ledende plattformer for politisk diskusjon, har YouTube blitt delvis oversett, på tross av plattformens enorme potensiale for utveksling av politiske meninger i form av video.⁵ Derfor representerer YouTube en særdeles fruktbar inngang for å forstå politisk kamp i dagens Russland.

Ifølge analyseselskapet SimilarWeb er

Russland på andreplass i verden i antall daglige YouTube-brukere. YouTube er også Russlands nest mest besøkte nettside, kun slått av søkemotoren Yandex.ru.⁶ I Russland representerer plattformen i dag altså et reelt alternativ til konvensjonelle TV-sendinger. Dette illustreres også ved at seertallene på TV og YouTube nå er sammenlignbare. En tilsvarende utvikling har funnet sted når det gjelder selve innholdet i det russiske YouTube-landskapet. Produksjonskostnadene har økt betraktelig, noe som har fått observatører til å bemerke at kvaliteten er på samme nivå som konvensjonelle tv-redaksjoner.⁷ I følge en undersøkelse fra Levada-senteret fra mars 2022 var YouTube det nest mest brukte sosiale medium i Russland. 46 % av alle respondentene svarte at de brukte YouTube, og andelen har steget jevnlig de siste to årene. Dette viser at YouTube har en sentral plass i den russiske offentligheten og at den har potensiale til å konkurrere med konvensjonell tv, hvor mesteparten av russiske innbyggere fortsatt mottar sine nyheter fra.⁸

POTENSIELL BLOKKERING

Bekymringene for blokkeringen av YouTube har hyppig florerert i russisk offentlighet siden 2019, da «Loven om suverent internett» ble vedtatt. Lovens formål er å regulere internett-trafikken i Russland.⁹ Etter fullskala-invasjonen av Ukraina har stenging av YouTube blitt enda mer sannsynlig. Eksempelvis ble moderselskapet til Facebook og Instagram, Meta, erklært som «ekstremistisk organisasjon» i mars 2022 av en russisk domstol, samtidig som tjenestene ble blokkert av Roskomnadzor.¹⁰ Også sosiale medier som Twitter og LinkedIn er forbudt i Russland. På tross av flere advarsler fra Roskomnadzor og rykter rundt nedstengingen, er YouTube foreløpig fritt tilgjengelig i Russland, noe som gjør at det står i en særstilling sammenlignet med sosiale medier fra andre internasjonale teknologiske konglomerater.

Delvis grunnet de internasjonale sanksjonene og delvis i et forsøk på å forhindre russisk desinformasjon, har YouTube's moderselskap Google blokkert innhold som kan knyttes til det russiske propagandamaskineriet. Dette gjelder de fleste føderale russiske tv-kanalene, samt kanaler til Statsdumaen og Føderasjonsrådet.¹¹ I tillegg

har YouTube ilagt egne økonomiske sanksjoner overfor russiske innholdsprodusenter og stoppet all inntektsgenerering fra videovisninger innenfor Russland.¹²

Dette vakte sterk misnøye hos Russlands politiske ledelse. I etterkant av blokkeringen av Dumaens YouTube-kanal uttalte det russiske UD's pressetalskvinne Marija Zakharova at tjenesten med disse handlingene «har avsagt sin egen dom», og oppfordret brukere til å «raskt» overføre innholdet til russiske plattformer. I etterkant av blokkeringen av Føderasjonsrådets kanal uttalte dets talsmann at han skulle henvende seg til både til Roskomnadzor og til riksadvokaten med et forslag om å vurdere muligheten for å blokkere YouTube på russisk territorium.¹³

Men det har også kommet signaler som taler i plattformens favør. For eksempel når Russlands digitaliseringsminister Maksut Sjadaev uttalte at: «Vi har fortsatt ingen planer om å stenge YouTube».¹⁴ Formannen for Presidentens menneskerettighetsråd, Valerij Fadejev, kommenterte ryktene rundt nedstengingen av YouTube slik: «Selvfølgelig har man et ønske om å blokkere YouTube, men hvordan kan vi da fremme vår forståelse, vår tolkning, vår sannhet? Jeg har ikke noe klart svar her.»¹⁵

Ikke desto mindre har russiske styresmakter trappet opp sin juridiske forfølgelse av YouTube. Eksempelvis ble Google bare i juli 2022 bøtelagt med 21 milliarder rubler for å nekte å fjerne «upålitelig og diskrediterende informasjon» om forløpet av «spesialoperasjonen» i Ukraina.¹⁶ Russiske myndigheter er for øvrig i verdenstoppen i antall forespørsler om fjerning av innhold fra YouTube.¹⁷

Det er risikabelt å spekulere i hvorvidt russiske myndigheter kommer til å forby videodelingstjenesten. Noen analyseselskaper har rapportert om at selv med Roskomnadzors blokkering av Instagram, fortsetter millioner av russiske innbyggere eksempelvis å bruke tjenesten ved hjelp av VPN.¹⁸ Dermed er det rimelig å forvente at selv med endret juridisk status vil YouTube fortsette å spille en betydelig rolle i informasjonsspredningen i Russland. Også russiske parlamentarikere har påpekt at YouTube's blokkering utelukkende vil føre til at brukere forsøker å omgå sperrere. Samtidig vil det også øke belastningene på russiske alternativer til YouTube, som ennå ikke er klare for å håndtere

trafikk i denne størrelsesordenen.¹⁹ Tjenestene, som russiske politikere stadig refererer til, er først og fremst den Gazprom Media-eide videodelingsplattformen Rutube.ru. Kreml hadde lenge forhåpninger om at tjenesten kunne fungere som et alternativ til YouTube, men disse har ikke blitt innfridd. Kjente russiske videobloggere har eksempelvis rapportert om at de siden 2008 har blitt oppsøkt og fått tilbud om å flytte sitt innhold fra YouTube til Rutube.²⁰ I tillegg har kanalene på Rutube fått økt direkte statsstøtte gjennom diverse stipender som skal styrke «tradisjonelle russiske åndelige og moralske verdier».²¹ Likevel har tjenesten slitt med lave seertall, vært utsatt for massive cyberangrep og generelt tapt i den teknologiske utviklingen.

INNHALDET PÅ RUSSISK YOUTUBE

Den russiskspråklige delen av YouTube har de siste årene vært dominert av kulturelle underholdningsprogrammer rettet mot yngre aldersgrupper. Toneangivende kanaler i dette landskapet har oppnådd høye seertall for innhold som har fokusert på kjendiser og populærkulturelle temaer. Etter 24. februar 2022 har den russiske YouTube-arenaen foretatt en drastisk dreining mot tematikken rundt krigen i Ukraina. For tiden dreier faktisk mesteparten av alle videoene på de største kanalene seg om krigen i Ukraina. Det er en stor bredde i kanalenes tilknytningsprofil. Først og fremst rapporterer profesjonelle journalistiske redaksjoner om krigføringen, som «Redaktsija», «Dozjd», «Novaja gazeta – Evropa», og «Meduza». Disse tilbyr uavhengig russiskspråklig journalistikk om krigen i Ukraina og dermed et alternativ til de statlige nyhetssendingene.

I tillegg har en annen type innhold økt i omfang. Dette dreier seg om regimekritisk journalistikk foretatt av politiske aktører, først og fremst representert ved Aleksej Navalnyj og hans YouTube-kanal. Navalnyjs tidligere politiske kommunikasjon på YouTube har fått betydelig oppmerksomhet i både forskning og journalistikk.²² Navalnyj selv har vært varetektsfengslet siden 2021, men hans team har fortsatt arbeidet. Etter den russiske fullskala invasjonen av Ukraina, har Navalnyjs team dessuten annonsert opprettelsen av et eget nyhetsmedium, i form av kanalen «Populjarnaja politika». Kanalen

rapporterer nå daglig om krigføringen i Ukraina, og har flere prominente russiske og ukrainske gjester i sine nyhetssendinger. Blant annet er den ukrainske presidentrådgiveren Mykhajlo Podoljak ukentlig gjest i programmet. I tillegg har Navalnyjs team to kanaler til, «Aleksej Navalnyj» og «Navalnyj live», som tidligere har omhandlet korrupsjonsetterforskning og russisk politikk, men som nå nærmest utelukkende dreier seg om krigføringen i Ukraina og konsekvensene for det russiske samfunnet.

Navalnyjs team er derimot ikke den eneste politiske aktøren som formidler dagsaktuelle spørsmål. Den tidligere russiske opposisjonspolitiker og juristen Mark Fejgin har siden slutten av februar 2022 daglig rapportert om krigens utvikling. Hans kanals popularitet har etter dette økt betraktelig, og gått fra beskjedne 100.000-150.000 visninger før krigens utbrudd, til å nå ha mellom 1 til 2 millioner visninger per video. Også Fejgin har besøk av ukentlige kommentatorer fra ukrainsk politikk, med presidentrådgiveren Oleksij Arestovytj i spissen. Av andre aktører som opererer innenfor samme tematikk på YouTube, kan den russiske opposisjonspolitiker Ilja Jasjin nevnes. Hans videoer som omhandler den russiske krigføringen har oppnådd så mye som 6,6 millioner visninger på YouTube, noe som har ført til at Jasjin selv i juli ble 2022 tiltalt for å spre desinformasjon om det russiske militæret. Han risikerer opp til 10 år i fengsel, og har vært varetektsfengslet siden tiltalen ble tatt ut.²³ Jasjins team har i mellomtiden fortsatt arbeidet med kanalen.

Det som derimot har blitt oversett i akademia og mediene er de mer kulturorienterte kanalene, hvis nedslagsfelt har eksplodert i løpet av de siste fem årene. Flere russiske YouTube-kanaler som tidligere var forbeholdt lett underholdning, har i perioden økt sitt fokus på politisk og sosialt innhold med kritisk fokus. Disse i utgangspunktet apolitiske kanalene fungerer nå som redskaper for politisk kommunikasjon. Dette illustreres ved at sentrale YouTube-profiler har latt opposisjonelle stemmer i russisk offentlighet komme til orde, og ved at innholdet dreier seg om den politiske situasjonen i landet. Etter krigens utbrudd har også disse kanalene foretatt en vridning til krigstematikken. Men sammenlignet med de overnevnte journalistiske og politiske kanalene, formidler kulturelle kanaler krigen fra

en annen vinkel. Først og fremst har programledere markert seg som krasse motstandere av krigen i Ukraina. Innholdet i videoene fokuserer også mer på de kulturelle og etiske aspektene ved krigføringen, mens formatet primært består av dybdeintervjuer med informanter som stiller seg negative til dagens situasjon i Russland. Gjestene på slike kanaler er typisk russiske offentlige personligheter, intellektuelle og kunstnere, samt kjente russere som har valgt å emigrere fra landet etter krigens utbrudd. Av slike kanaler kan «Vdud» og «Skazji Gordejevoj» nevnes.

«Vdud», også kjent som Jurij Dud, er en av Russlands mest populære YouTube-profiler, med 10,1 millioner abonnenter. Etter krigens utbrudd har Dud markert seg som motstander av krigen og har forlatt landet, men fortsetter jevnlig å produsere dybdeintervjuer med russiske offentlige personligheter som også befinner seg i utlandet. Hans innhold har etter utbruddet av krigen utelukkende dreid seg om krigstematikken og dagens politiske situasjon i Russland, med sin popularitet intakt.

Et annet format som har blitt populært i det kulturelle YouTube-landskapet, er personlige kanaler, der russiske akademikere formidler sitt intellektuelle virke i form av leksjoner og samtaler. Også disse har hatt en dreining mot krigstematikken. Historikeren Tamara Eidelman og statsviteren Jekaterina Schulmann er blant eksemplene.

REDUKSJON AV OMFANGET AV REGIMEKRITISK INNHOLD

Opposisjonelle vinklingers dominans har fått regimet til å forsøke å kontrollere ordskiftet på YouTube. Av de mest brukte straffetiltakene er loven om utenlandske agenter. Loven kan omfatte NGO'er, medier, fysiske personer og uregistrerte organisasjoner, og som mottar finansiering fra utlandet. Loven pålegger også alle aktører som har blitt stemplet som utenlandsk agent å markere sitt innhold med et varsel om at vedkommende er en slik agent. En slik markering har til hensikt å diskreditere den stemplede. Men antallet utenlandske agenter har økt i skyhøy fart siden krigens utbrudd, og det kan nå spørres hvorvidt et slikt stempel virker mot sin hensikt og heller ikke fungerer som et kvali-

tetsstempel i mediaverden. Alle de ovennevnte innehaverne av YouTube-kanaler har i løpet av 2022 blitt stemplet som utenlandske agenter. I tillegg har myndighetene i økende grad bøtelagt YouTube-kjendisene. Eksempelvis ble Jekaterina Schulmann bøtelagt med 10.000 rubler for manglete markering som utenlandsk agent i en video på YouTube.²⁴ Også Jurij Dud ble i juni 2022 bøtelagt med 120.000 rubler for «homofilpropaganda» i en av sine videoer.²⁵

Nærmest alle de ovennevnte kanalnehaverne har siden februar 2022 operert fra utlandet. Den nye russiske lovgivningen har altså presset de opposisjonelle stemmene på YouTube ut av Russland. Likevel har de fortsatt å delta i informasjonsspredningen i Russland og samtidig klart å påvirke russisk offentlighet, ettersom de har et stort publikum i Russland. Unntaket fra dette er Jekaterina Gordejeva (kanalen «Skazji Gordejevoj») som har fortsatt å produsere intervjuer i Russland, men selv har latvisk statsborgerskap. Også Ilja Jasjin som har nektet å forlate landet, har havnet i fengsel på grunn av dette.

Men de regimekritiske stemmene på YouTube møter også motbør på egne premisser. Flere unge influensere og andre kjendiser har i senere tid tatt til motmæle. Ved første øyekast kan innholdet på slike kanaler virke uavhengig og opposisjonelt. Eksempelvis omtales den russiske invasjonen av Ukraina nettopp som en *krig* og ikke som en «spesialoperasjon». I tillegg forekommer en ganske vågal kritikk av den russiske staten. På enkelte av disse profilene uttrykkes sterk misnøye mot mobiliseringen, samtidig som det stilles spørsmålstegn ved den russiske innsatsen på slagmarken.²⁶

Men i realiteten formidler disse YouTube-kanalene mer regimevennlige budskap. Innholdet er ofte tvetydig. Det samme gjelder hvem som står bak. Er det Kreml eller andre mektige interesser? Et tilbakevendende element som kan virke opposisjonelt er latterliggjøringen av det russiske propagandamaskineriet og dets tv-profiler. Disse fremstilles gjerne som noe overdrevet og gammeldags.²⁷ Slik retter disse videobloggere seg mot samme segment av befolkningen som de regimekritiske, nemlig et ungt og urbant publikum. Med sin kritikk av Russlands krigføring underbygger også videoene regimets påstander om at ytringsfriheten lever i beste velgående i Russland.²⁸

Men ikke alt er tvetydig. Det som virkelig fjerner tvilen om hvilken politisk rolle disse kanalene spiller, er hvordan videoene relativiserer Russlands overgrep mot Ukraina. Dette kommer særlig fram i måten ansvaret for krigen behandles. Kort sagt hevdes det gjerne at «det kollektive Vesten» er like skyldig i krigen i Ukraina som Russland. Slik fremstilles invasjonen av Ukraina som et nødvendig onde i kampen mellom Russland og Vesten.

KONKLUSJON

Hva er YouTubes fremtid i Russland? Per nå er det to scenarier som virker realistiske. For det første kan YouTube blokkeres. Dette alternativet innebærer dog ikke at YouTube forsvinner, ettersom så mange russere aktivt bruker VPN for andre tjenester. Samtidig vil en blokkering vanskeliggjøre russiske myndigheters kommunikasjon til YouTube-brukere, særlig fordi Rutube så langt ikke er vellykket. For det andre kan det tenkes at YouTube forblir åpent i Russland. I så tilfelle kan myndighetene fortsette å bruke plattformen til å spre sin propaganda. Dette medfører imidlertid også betydelig risiko for regimet, et-

tersom plattformen brukes av så mange kritiske stemmer. Regimet kan tenkes å møte denne utfordringen med økt press på Google, som da står ovenfor valget om å møte Russlands krav for å fortsatt få operere i landet, eller å risikere utestengelse.

Nærmest total sensur i Russland etter utbruddet av krigen i Ukraina har presset uavhengig journalistikk ut av landet. Men det har ikke hindret informasjonsflyten inn og ut av Russland. Digital teknologi muliggjør at uavhengig journalistikk kan operere internt og fortsette å undergrave det statlige narrative om krigen. Men teknologien muliggjør også at politiske aktører kan formidle et bestemt budskap fordekt som ordinære nyhetssendinger. Utviklingen på YouTube har også medført en politisering av kulturpersonligheter, som dertil har blitt utsatt for konsekvenser fra regimet. Mens staten kontrollerer konvensjonelle medier, tilbyr sosiale medier som YouTube et tilfluktsrom for den russiske opposisjonen. Samtidig er digitale medier ikke forbeholdt én part, men forsøkes nyttiggjort også av det sittende regimet. Slik er YouTube en vital del av den russiske informasjonskrigen.

SLUTTNOTER

- 1 Goncharov, S., (2017) «Televizor budusjogo: kak videoblogeri menjajut medialandsjaf», Levada, <https://www.levada.ru/2017/07/17/televizor-budushhego-kak-videoblogery-menyayut-medialandshaft/>
- 2 Bodrunova, S., Litvinenko, A., (2013) “Hybridization of the Media System in Russia: Technological and Political Aspects”, in Vartanova, E., “World of Media: Yearbook of Russian Media and Journalism Studies”, LMSU, Moscow
- 3 Agora, (2019), “Doklad mezhdunarodnoj Agori – Svoboda interneta 2018: delegirovanije repressij», <https://agora.legal/articles/Doklad-Mezhdunarodnoi-Agory-%ABSvoboda-interneta-2018-delegirovanie-repressiy%BB/18>
- 4 Levada, (2022), «Internet, Sotsialnie seti i VPN», <https://www.levada.ru/2022/04/08/internet-sotsialnye-seti-i-vpn/>
- 5 Glazunova, S., (2020), “Digital Media as a Tool for Non-Systemic Opposition in Russia: A Case Study of Alexey Navalny’s Populist Communications on YouTube”, QUT, Queensland
- 6 SimilarWeb, (2022), Data generert 25 oktober 2022, SimilarWeb, <https://www.similarweb.com/top-websites/russian-federation/>
- 7 Volkov, D., (2021) “Est’ li v Rossii zapros na peremeni», Levada, <https://www.levada.ru/2021/03/26/est-li-v-rossii-zapros-na-peremeny/>
- 8 Levada, (2022), «Internet, Sotsialnie seti i VPN», <https://www.levada.ru/2022/04/08/internet-sotsialnye-seti-i-vpn/>
- 9 Duma, 8/4-1019, “Zakon o suverennom Runete», <http://duma.gov.ru/news/51194/>
- 10 Vedomosti, 28/3-2022, «Sud obosnoval reshenie o priznanii Meta ekstremistskoj organizatsiej», <https://www.vedomosti.ru/society/articles/2022/03/28/915588-meta-ekstremistskoi>
- 11 Vedomosti, 18/10-2022, «Google zablokiroval YouTube-kanal Soveta Federatsii», <https://www.vedomosti.ru/politics/news/2022/10/18/946081-google-zablokirovala-youtube-kanal-soveta-federatsii>
- 12 YouTube, (2022), “YouTube channel monetization policies”, <https://support.google.com/youtube/answer/1311392?hl=en>
- 13 Tass, 18/10-22, “Pusjkov predlozhit Roskomnadzoru i GP rassmotret vozmozhnost blokirovki YouTube v Rossii”, <https://tass.ru/obschestvo/16084039>
- 14 Ria, 28/9-2022, “Zapresjtsjat YouTube v Rossii po-prezjnemu ne planiruetsja», <https://ria.ru/20220928/youtube-1820082679.html>
- 15 Ria, 15/4-2022, «Glava SPTSJ Fadeev prokomentiroval vozmozhnuju blokirovku Youtube», <https://ria.ru/20220415/youtube-1783650307.html>
- 16 Ria, 18/7-2022, «Sud naznatsjil Google novyj oborotnyj sjtraf v 21 milliard rublei», <https://ria.ru/20220718/shtraf-1803221886.html>
- 17 Google Innsynsrapport, data generert 20/10-2022, <https://transparencyreport.google.com/>
- 18 MediaScope, 18/4-2022, “Auditorija sotsialnykh setej – analititsjeskij ottsjot”, https://mediascope.net/upload/iblock/de3/Social_media_Mediascope_18042022.pdf
- 19 Ria, 18/10-2022, “Blokirovka YouTube vyzovet interes k sposobam ejo obkhoda, zajavili v Gosdume”, <https://ria.ru/20221018/blokirovka-1824869709.html>
- 20 Proekt Media, 9/2-2022, “Seks, lozj i video – rasskaz o tom, kak Kreml khotel postroit sobstvennyj YouTube, a polutsjilos kak vsegda”, <https://www.proekt.media/narrative/rutube-kremlin/>
- 21 Prezidentskij fond kulturnykh initsiativ, “Proekti», <https://www.fпки.ru>
- 22 Sef.eks. Glazunova, S., (2020) «Digital Media as a Tool for Non-Systemic Opposition in Russia: A Case Study of Alexey Navalny’s Populist Communications on YouTube, QUT, Queensland
- 23 Forbes, 5/10-2022, «Sledstvie predjavilo Jasjnu okontsjatelnoe obvinenije po delu o fejkakh ob armii», <https://www.forbes.ru/society/479039-sledstvie-pred-avil-asinu-okoncatel-noe-obvinenie-po-delu-o-fejkah-ob-armii>
- 24 Meduza, 19/8-2022, «Pomnjat menja na rodine, trogatelno kak», <https://meduza.io/news/2022/08/19/pomnyat-menyana-rodine-trogatelno-kak-ekaterinu-shulman-v-den-ee-rozhdeniya-oshtrafovali-za-narushenie-zakona-ob-inoagentah>
- 25 Meduza, 12/6-2022, «Jurija Dudja osjtrafovali na 120 tysjatsj rublej po delu o gej-propagande», <https://meduza.io/news/2022/07/12/yuriya-dudya-oshtrafovali-na-120-tysyach-rublej-po-delu-o-gey-propagande>
- 26 Se f.eks. YouTube, 21/9-2022, «Ai, kak prosto! – Putin objavil mobilizatsiju», <https://www.youtube.com/watch?v=LT915uQpp1c>
- 27 Se f.eks. YouTube, 21/10-2022, «Soboljev – 3 varianta budusjtsjego Rossii. Jadernij udar, revolutsija, pobeda?», <https://www.youtube.com/watch?v=3L1PtY8jtAI>
- 28 Se f.eks. YouTube, 7/11-2022, «Empatija Manutsji – Dmitrij Goblin Putsjkov», <https://www.youtube.com/watch?v=R-hOT5PJjog>

IFS INSIGHTS

IFS Insights er et fleksibelt forum for artikler, kommentarer og papere innenfor Institutt for forsvarsstudiers arbeidsområder. Synspunktene som kommer til uttrykk i IFS Insights, står for forfatterens regning. Hel eller delvis gjengivelse av innholdet kan bare skje med forfatterens samtykke.

Redaktør: professor Kjell Inge Bjerga

INSTITUTT FOR FORSVARSSTUDIER

Institutt for forsvarsstudier (IFS) er en del av Forsvares høgskole (FHS). Som faglig uavhengig høgskole utøver FHS sin virksomhet i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, pedagogiske og etiske prinsipper (jf. Lov om universiteter og høyskoler § 1-5).

Direktør: professor Kjell Inge Bjerga

Institutt for forsvarsstudier
Akershus festning, bygning 10
Postboks 1550 Sentrum
0015 OSLO

E-post: fhs.ifs.info@mil.no

OM FORFATTEREN

Darya Aspøy har en mastergrad i russisk områdekunnskap fra Universitetet i Oslo, med fordypning i russisk politikk. Hun er særlig interessert i dynamikken mellom innenriks- og utenrikspolitiske anliggender i dagens Russland.

Foto: Aspøy (screenshot)

